

ความหมาย

การเมือง เป็น เรื่องที่กว้างขวางและสามารถที่จะกล่าวได้ว่าบุคคลตั้งแต่เกิดจนตายและทุกเพศทุกวัย ก็ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ บุคคลแต่ละคนอาจมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระของขบขายของการเมืองแตกต่างกันออกไปมากมาย แต่บุคคลเหล่านั้นก็ยังคงเชื่อว่าสิ่งที่เขาเข้าใจนั้น เป็น เรื่องการเมืองอย่างแน่นอน ความเข้าใจที่แตกต่างกันออกไปหลายหลากนี้ นอกจากผู้สนใจการเมืองโดยทั่วไปแล้ว ในแวดวงนักวิชาการทางรัฐศาสตร์เองก็ปรากฏให้เห็นถึง เนื้อหาสาระหลายทิศทางของ "การเมือง" เช่นกัน ทินตันซ์ นาเคตะ (2525: 12) ได้กล่าวสรุปประเด็นที่ว่า ศาสตร์ทางการเมือง เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง ซึ่งได้แก่ รัฐ สถาบันการปกครอง อำนาจ การตัดสินใจหรือนโยบายสาธารณะ ตลอดจนระบบการเมือง แต่ยังไม่มียุทธวิธีที่แน่ชัดลงไปว่า วิชานี้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอะไรแน่

ความหมายที่ต่าง ๆ กันออกไปของ "การเมือง" ดังเช่น ลาสเวลล์ (Lasswell 1958:3) กล่าวว่า การศึกษาทางการเมือง ก็คือ การศึกษาเรื่องอิทธิพล (influence) และผู้มีอิทธิพล (the influential) โดยที่ผู้มีอิทธิพลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจ (power) และผู้ที่มีอำนาจเท่านั้นที่จะได้รับสิ่งซึ่งมีคุณค่าทางสังคม Karl W. Deutsch (1974:4) กล่าวเสริมว่า เมื่อพิจารณาความหมายของการเมืองในแง่แล้ว การเมืองจึง เป็น เรื่องพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีอำนาจ และ สมศักดิ์ เกี่ยวกิ่งแก้ว (2523:3) อธิบายว่า การใช้อิทธิพลของผู้มีอิทธิพลนั้นย่อมจะใช้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองหรือของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Wolin (1960:10-11) ที่ว่าการเมือง เป็นกิจกรรมที่มีจุดสนใจอยู่ที่การแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการแข่งขันกันในระดับบุคคลต่อบุคคล กลุ่มต่อกลุ่ม และสังคมต่อสังคม

ในอีกแนวทัศนะหนึ่งซึ่งมองว่า การเมือง เป็น เรื่องเกี่ยวข้องกับการกระจายสิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ในหมู่ประชาชน (Froman 1968:33) และการเมือง หมายถึง

ระบบของความสัมพันธ์ใด ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ เพื่อสังคม ซึ่งเป็นอำนาจที่ต้องมีการปฏิบัติตาม (Easton 1965) เหล่านี้เป็นต้น

จากความหมายของการเมืองในทัศนะที่แตกต่างกันไป จึงก่อให้เกิดแนวทางการศึกษาการเมืองที่แตกต่างกันออกไปด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นสำคัญที่ว่าให้ความหมายของการเมืองในสาระสำคัญอะไร ก็มีแนวทางการศึกษา (approach) การเมืองโดยมุ่งพิจารณาในเรื่องนั้น ๆ เป็นหลักใหญ่ซึ่งทั้งนี้ก็เพื่อที่จะสร้างแบบ (model) ที่สามารถอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างน่าเชื่อถือและมีเหตุผลเพียงพอ แนวทางการศึกษาการเมืองที่ปรากฏอยู่ ดังเช่น แนวนิติ-สถาบัน แนววิเคราะห์ระบบ แนววัฒนธรรมทางการเมือง และแนววิเคราะห์อำนาจ เป็นต้น (สมบัติ จันทรวงศ์ 2521)

สำหรับการศึกษาวิชาญเรื่องนี้ มุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์การเมืองในแนวทฤษฎีอำนาจ (power theory) ซึ่งนักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงหลายท่านเห็นพ้องต้องกันว่า ศาสตร์ทางการเมืองเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอำนาจ (power) ทั้งนี้นับตั้งแต่ Plato, Aristotle, Machiavelli, Hobbes, Weber, Merriam, Dahl และ Lasswell เป็นต้น ทั้งนี้โดยเชื่อว่าความสัมพันธ์ การกระทำ หรือสังคมทางการเมือง มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ การปกครองหรืออำนาจอยู่ด้วยเสมอ แนววิเคราะห์อำนาจนี้เพิ่งจะได้รับความนิยมในสหรัฐฯ ราวปี ค.ศ. 1930 เป็นต้นมา เมื่อ Catlin, Merriam และ Lasswell รวมทั้งคนอื่น ๆ ในยุคสมัยได้พยายามชี้แจงอย่างจริงจังว่า การเมืองเป็นเรื่องของความสัมพัทธ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับอำนาจ (ทินพันธ์ นาคะตะ 2525:4) อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องอำนาจ (power) ก็ยังคงเป็นแนวความคิดที่ยังมิได้มีความเห็นพ้องต้องกันในนิยามและเนื้อหาสาระที่สำคัญ เช่นเดียวกับแนวความคิดอื่น ๆ (ชาติชาย ณ เชียงใหม่ 2518) ดังนั้น คำนิยามของอำนาจจึงแตกต่างกันออกไป ดังเช่น Morgenthau (1953:13) เห็นว่า อำนาจคือ การควบคุมของคนต่อจิตใจและการกระทำของคนอื่น ๆ และ อำนาจทางการเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ของการควบคุมซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีอำนาจ (authority) และระหว่างผู้มีอำนาจกับประชาชนส่วนใหญ่ R.M.Maciver (1953: 87) เห็นว่า อำนาจ หมายถึงความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของคนอื่น ทั้งทางตรงโดยการบังคับและทางอ้อมโดยการใช้อำนาจต่าง ๆ ที่มีอยู่ Lasswell (1976:75) เห็นว่า อำนาจคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2518:62) เห็นว่า อำนาจหมายถึง

ความสามารถที่มีผลต่อจิตใจของคนอื่น โดยทำให้มีการกระทำต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้มีอำนาจ และผู้มีอำนาจนี้จะใช้อิทธิพลต่อจิตใจของผู้ใช้อำนาจ โดยที่อิทธิพลนั้นอาจใช้ในรูปของระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ การจูงใจ การบังคับ หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน (Morgenthau 1953:13-15)

จากแนวความคิดเรื่องอำนาจนี้ ไม่ว่าจะในนิยามของใครก็ตาม ตัวการที่ทำให้อำนาจเป็นสิ่งที่มีความค่า (value) คือผู้ใช้ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนใด ๆ Lasswell, Kaplan (1976:77-84) ยืนยันว่าน้ำหนักของอำนาจคือระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขอบเขตของอำนาจประกอบด้วยคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งการจัดรูปและการใช้อำนาจถูกควบคุม อาณาจักร (domain) ของอำนาจประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ซึ่งใช้อำนาจ ทั้งนี้การที่บุคคลมีอำนาจอาจได้มาจากลักษณะต่าง ๆ กัน คือการมีอำนาจหน้าที่ (authority) ความรู้ความสามารถ ทรัพยากรทางวัตถุ ปัจจัยทางจิตวิทยา และการลงโทษ อย่างไรก็ตาม authority เป็นที่มาอันสำคัญของอำนาจ (Sharr 1973) ดังนั้นการศึกษาเรื่องอำนาจก็จำเป็นต้องศึกษาถึงผู้ที่มีและใช้อำนาจ ซึ่งก็หมายถึงผู้นำ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับสิ่งที่มีความค่า (value) ในสังคมมากกว่ามวลชน (Lasswell and others 1976:3)

โครงสร้างอำนาจชุมชน (community power structure) เป็นภาพที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าในสังคมหนึ่ง ๆ นั้นใครมีอำนาจอิทธิพล และมีระดับของอำนาจตลอดจนมีความสัมพันธ์ทางอำนาจกันอย่างไร ซึ่งในเรื่องนี้มีรากฐานอยู่บนแนวความคิดเรื่องการแบ่งชั้นทางสังคม (social stratification) โดยที่อาจสรุปได้ว่าในทุกชุมชนจะถูกครอบงำและปกครองโดยชนชั้นนำ (elite) ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยที่อยู่บนจุดสุดยอดของปิรามิดการแบ่งชั้นทางสังคม คนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่ง เหล่านี้มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุด ครอบครองทรัพย์สินและความร่ำรวยมากกว่าคนกลุ่มอื่นในสังคม และคนกลุ่มน้อยนี้อาศัยความได้เปรียบดังกล่าวเข้าควบคุมการตัดสินใจของสังคมและชุมชนเอาไว้ ซึ่งหมายถึงการมีอำนาจปกครองซึ่งก็คืออำนาจทางการเมืองนั่นเอง

ระดม วงษ์น้อย (2526:15-19) ยืนยันว่า การศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชนมุ่งความสนใจที่จะตอบปัญหาว่าใครมีอำนาจและอิทธิพลในชุมชนนั้น โดยใช้วิธีการระบุตัวบุคคลที่เป็นชนชั้นนำ แล้วใช้วิธีการวัดและจัดระดับกลุ่มของชนชั้นตามระดับของอำนาจและอิทธิพล เพื่อชี้ให้เห็นว่าปัจจัย

อะไรอธิบายลักษณะการเป็นชนชั้นนำ และปัจจัยเหล่านี้ปัจจัยอะไรอธิบายการเป็นชนชั้นนำมากที่สุด และในประเด็นหลังนี้ การศึกษาโดยทั่วไปจะพบว่าทรัพย์สินและตำแหน่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจทางการเมือง (political power structure) ซึ่งหมายถึงการพิจารณาว่าใครมีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองนั่นเอง และในการศึกษานี้จะยึดถือตามแนวความคิดของสำนักชนชั้นนำนิยม* ซึ่งถือว่าบุคคลที่มีตำแหน่งสำคัญ ๆ ในองค์การต่าง ๆ คือชนชั้นนำซึ่งหมายถึงชนชั้นนำทางการเมืองด้วย ที่นำเอาวิธีการแบบนี้มาใช้ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปอยู่แล้วว่าตำแหน่งหน้าที่ (authority) เป็นพื้นฐานอันสำคัญของการเป็นชนชั้นนำทางการเมืองดังกล่าวแล้ว ดังนั้นโครงสร้างอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่นจึงได้แก่ตัวบุคคลที่มีตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ในองค์การต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในท้องถิ่นซึ่งระดับท้องถิ่นในการศึกษานี้คือระดับจังหวัด บุคคลในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองระดับจังหวัด ซึ่งได้แก่ ข้าราชการ นักการเมือง พ่อค้านักธุรกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ก็รวมถึงตัวแทนกลุ่มอิทธิพลผลประโยชน์ในระดับท้องถิ่นด้วย

การเมืองเรื่องกัญชา จึงเป็นการศึกษาในลักษณะของการใช้อำนาจอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มในการแสวงหาและรักษาผลประโยชน์ของตนในสินค้าหรือทรัพยากรที่เป็นตัวแทนของความมั่งคั่ง (wealth) ซึ่งได้แก่ยาเสพติดกัญชา โดยมุ่งพิจารณาถึงบุคคลหรือกลุ่มที่เป็นชนชั้นนำในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้หมายถึงระดับจังหวัด โดยจะทำการศึกษาในเรื่องของความสัมพันธ์ทางอำนาจและอิทธิพลระหว่างชนชั้นนำที่มีอำนาจเหล่านี้เป็นสำคัญ

* รายละเอียดวิธีการระบุชนชั้นนำ พร้อมทั้งจุดดีจุดอ่อนของวิธีการ ดูได้จาก Michael Aiken and Paul E.Mott, eds. The Structure of Community Power (New York: RandomHouse, 1970) และดูเพิ่มเติมใน Ronald C. Powers., Identifying the Community Power Structure (Ames, Iowa: North Central Reional Extension Publication No.19 Iowa State University, 1965); Linton C. Freeman.et.al. "Locating Leaders on Local Communities: A Comparison of Some Alternative Approach" American Sociological Review 28 (October, 1963).

ความเป็นมาและสภาพปัญหา

กัญชา* เป็นพืช เสพติดที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งนอกจากฝิ่นที่ก่อให้เกิดปัญหาการลักลอบค้ายา เสพติดกันมากถึงขนาดที่หนังสือพิมพ์เดลี แคลิฟอร์เนีย ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์ดเลย์ สหรัฐอเมริกา เรียกร้องให้มีการสูบกัญชาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (มติชนสุดสัปดาห์ 24 เม.ย. 2526) ความต้องการ เสพกัญชาในฐานทัพอเมริกา ก็มีมากจนกัญชาที่ส่งมาจากสหรัฐฯ มีไม่พอ จึงมี นายทุนของสหรัฐฯร่วมกับคนไทยนำเมล็ดพันธุ์กัญชา เข้ามาปลูกในเมืองไทย กัญชาพันธุ์พื้นเมืองที่มีอยู่ คุณภาพไม่ดีพอจึงนิยมปลูกกัญชาจากพันธุ์ต่างประเทศ ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดีเกินคาดถึงกับต่อมาได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในวงการกัญชาว่ากัญชาจาก ตำบลโพนสวรรค์ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นแหล่งปลูกกัญชาพันธุ์ต่างประเทศในเมืองไทยเป็นครั้งแรกชั้นมีรสชาดเยี่ยมที่สุดในโลก และมี คุณภาพดีมา

ในช่วงสงครามอินโดจีน จังหวัดนครพนมเป็นแหล่งปลูกกัญชารายใหญ่ที่ป้อนตลาดสหรัฐ กัญชาจากไร่ เข้าสู่แคมป์ทหารที่ฐานทัพนครพนมแล้วนำขึ้น เครื่องบินทหารไปสหรัฐอเมริกา การค้า กัญชาเป็นไปอย่างสะดวกเพราะฐานทัพอเมริกาเป็น เขตปลอดอากรรัฐ (มติชนสุดสัปดาห์ 24 เม.ย. 26) รายได้ที่ตั้งดงามทำให้ไร่กัญชาขยายตัวออกไปยังจังหวัดใกล้เคียง เช่น สกลนคร มุกดาหาร ยโสธร เป็นต้น และกัญชาที่ผลิตได้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน

ภายหลังการแพ้สงครามอินโดจีน และการถอนฐานทัพอเมริกาออกจากประเทศไทย ธุรกิจการค้ากัญชาได้รับความกระทบกระเทือน เนื่องจากต้องหาช่องทางส่งออกใหม่ ซึ่งต้องมุ่งไป

* กัญชา (marihuana) เป็นส่วนที่ได้จากยอดดอกและใบของต้นปอชนิดหนึ่งคือ Cannabis Stiva วงศ์ Moraceae มี 2 Varieties คือ Indica และ American ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันนับร้อยชื่อตามประเทศและตำบลท้องที่ต่าง ๆ เช่น cannabis, hashish, charas, bhang, ganja, dagga, grass, pot, fraio, gage ฯลฯ ในทุกใบของต้นกัญชาจะมีสารพวก Cannabi-noids ที่มีฤทธิ์ต่อจิตประสาทอยู่ทั่วไป แต่จะมีมากที่สุดในส่วนยอดดอกของต้นตัวเมียหรือช่อดอกซึ่งเรียกกันว่า "กะหรี่" (วินัย สิ้นประ เสริฐ "เภสัชวิทยาของกัญชา" เอกสารประกอบการสัมมนาและอบรมวิชาการ เรื่องปัญหาสิ่งเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2521 จังหวัดเชียงใหม่ (29 ธันวาคม 2520 - 8 มกราคม 2521)).

ทางทะเล และทางอากาศที่สนามบินดอนเมืองเท่านั้น หลังจากนั้น เป็นต้นมาการลักลอบค้ากัญชาจึงเกิดขึ้นเป็นขบวนการ (movement) และมีกระบวนการ (process) ที่สลับซับซ้อนในทางการลักลอบตั้งแต่ระดับชนบทที่เป็นแหล่งเพาะปลูกไปจนถึงแหล่งส่งทางรถยนต์จากแหล่งผลิตไปสู่จุดที่จะส่งออก ซึ่งทำให้ประสบปัญหาการถูกจับกุมระหว่างทางเป็นจำนวนมากไม่น้อย และตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2522¹ เป็นต้นมาถึงปัจจุบันรัฐบาลมีมาตรการปราบปรามกัญชาโดยกรมตำรวจ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการปราบปราม โดยใช้วิธีตัดฝิ่นทำลายไร่กัญชาอย่างกว้างขวางในจังหวัดสำคัญ ๆ เช่น นครพนม สกลนครและมุกดาหาร ทำให้นายทุนผู้สนับสนุนการปลูกกัญชาแก่ราษฎรได้รับความสูญเสียมากในแต่ละปี จึงได้ใช้วิธีการใหม่ ๆ ขึ้น โดยการจัดหาราษฎรในพื้นที่จังหวัดนครพนมที่มีความชำนาญในการปลูกและดูแลรักษาไร่กัญชา ไปทำการปลูกกัญชาในจังหวัดอื่น ๆ ที่คาดว่าจะไม่ได้รับผลจากการถูกตัดฝิ่นทำลายและมีความสะดวกในการส่งออกต่างประเทศ และเท่าที่ทราบในปัจจุบันนี้มีการทำไร่กัญชาอย่างกว้างขวางในภูมิภาคอื่น ๆ ที่ไม่เคยปรากฏว่ามีการกระทำในลักษณะปลูกกัญชาเป็นแปลงขนาดใหญ่มาก่อนเลย เช่น ในภาคใต้ ได้แก่ จ.ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช ในภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่ ระยอง ชลบุรี จันทบุรี ปราจีนบุรี ในภาคเหนือได้แก่ สุโขทัย แพร่ ลำปาง และนอกจากนี้ยังมีการนำราษฎรจากจังหวัดนครพนมและสกลนครไปปลูกกัญชาในดินแดนของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยด้วย เช่น ในดินแดนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ล.) ในดินแดนของกัมพูชาประชาธิปไตย และดินแดนของพม่า ภายใต้การคุ้มครองของชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติกระเหรี่ยง (ไทยรัฐ 3 ก.พ. 2529) และภายใต้การคุ้มครองของนายทหารพม่าบางคนของภาคตะวันออกเฉียง (มติชนสุดสัปดาห์ 29 ธ.ค. 28) กัญชาที่ปลูกนอกเขตแดนไทยนี้ เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วจึงลักลอบนำข้ามกลับมาฝั่งไทย เพื่อจัดส่งลูกค้าต่างประเทศต่อไป หรือไม่ก็นำข้ามแดนส่งออกโดยตรง โดยไม่กลับเข้าประเทศไทยเลย อย่างไรก็ตามแม้ว่าพื้นที่ปลูกกัญชาจะขยายไปในพื้นที่ใดก็ตามแต่พื้นที่ 3 จังหวัดภาคอีสานดังกล่าวก็ยังเป็นพื้นที่ซึ่งมีการปลูกกัญชาสูงสุดทุกปี*

ขบวนการลักลอบค้ากัญชาในประเทศไทยมีจุดเริ่มจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในปัจจุบันนี้มีกลุ่มการค้ากัญชาที่มีข่ายงาน (network) อย่างกว้างขวางในประเทศไทยอยู่เพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้น และแต่ละกลุ่มนี้เชื่อมโยงได้ถึงกันหมดโดยเฉพะข่ายงานที่ดำเนินการโดยคนเชื้อสายเวียดนาม (ญวน) ซึ่งมีภูมิลำเนาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกจากนี้ยังมีกลุ่มการค้ากัญชาของพวกนักค้าอิสระและผู้ลักลอบรายย่อย ซึ่งมีอำนาจและอิทธิพลในระดับต่ำในการที่จะใช้ทรัพย์สิน

* ดูภาคผนวก ก เรื่องปริมาณการตัดฝิ่นทำลายไร่กัญชา.

และอำนาจทางการเมืองมา เป็น เครื่องมือในการคุ้มครองและแสวงผลประโยชน์ของตน ในขณะที่
 ข้าราชการใหญ่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการดึงผู้รักษากฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่
 (authoriy) ในพื้นที่การลักลอบค้ากัญชาของกลุ่มตน เข้ามาเป็นพวกพ้อง เพื่อใช้อำนาจหน้าที่โดย
 มิชอบในการคุ้มครองการกระทำผิดและดำเนินการช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาถูกดำเนินคดี ทั้งนี้โดย
 ได้ผลประโยชน์ตอบแทนทางการเงินที่มากพอสมควร (สำนักงาน ป.ป.ส. 2529 : 1-11)
 ข้าราชการใหญ่ ๆ เหล่านี้ เป็นขบวนการที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน จนอาจกล่าวได้ว่าขบวนการ
 ในประเทศไทยเป็นองค์การที่มีการจัดตั้งขึ้นอย่างลับ ๆ เพื่อดำเนินการค้ากัญชาโดยเฉพาะ การ
 ค้ากัญชาจึง เป็นลักษณะของอาชญากรรมที่มีการจัดองค์การ (organized crime) ดังเช่นแก๊งค์
 มาเฟียที่รู้จักกันทั่วไป (Mullen 1983:8) นอกจากนี้การค้ายาเสพติดซึ่งจัดเข้าข่ายอาชญากรรม
 ที่ไม่มีผู้เสียหาย* (victimless crime)

Mr. Mullen ผู้อำนวยการสำนักงานปราบปรามยาเสพติดแห่งสหรัฐอเมริกา (Drug
 Enforcement Administration - D.E.A.) กล่าวว่า กลุ่มเหล่านี้มีอิทธิพลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน
 ของการใช้ความรุนแรงและการคอร์รัปชั่น องค์การเหล่านี้มีโครงสร้าง เช่นเดียวกับธุรกิจโดยทั่วไป
 ข้าราชการค้ายาเสพติดมีทั้งที่เป็นนายทุน นักกฎหมาย ผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสินค้า ผู้ขายปลีก
 และขายส่ง เป็นต้น โดยที่ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ถูกตัดตอนแบ่งขั้นตอนการทำงาน เฉพาะในส่วนของตน
 (compartmentalization) จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพและคงอยู่ได้ไม่ว่าจะสูญเสียสมาชิกบาง
 ส่วนไปก็มิได้ทำให้กระทบกระเทือนองค์การแต่อย่างใด แรงจูงใจที่สำคัญของกลุ่มเหล่านี้คืออำนาจ
 และผลกำไร ซึ่งนอกจากค้ายาเสพติดแล้วยังประกอบอาชญากรรมอื่น ๆ ด้วย

ขบวนการการค้ากัญชาของแต่ละกลุ่มที่มีอยู่ในประเทศไทยนั้น เกี่ยวโยงกันตั้งแต่ระดับ
 ราษฎรในหมู่บ้านชนบทไปจนถึงนายทุนผู้รับซื้อกัญชาซึ่งอยู่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา

* อาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย (victimless crime) หมายถึงอาชญากรรมที่
 ผู้เสียหายเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายอยู่ในตัวเอง จึงมักไม่มีการร้องทุกข์โดยบุคคลนั้น หากมีการร้อง
 ทุกข์ก็เสมือนว่าไปแจ้งความว่าตนเองเป็นผู้กระทำผิด อาชญากรรมลักษณะเช่นนี้ ได้แก่ การพนัน
 สลากกินรวบ การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด เป็นต้น และเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจึงต้อง
 ดำเนินการสืบสวนหาข้อมูลเอง จึงเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจว่าจะทำการปราบปรามอย่าง
 เข้มงวดหรือไม่ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ 2526:4)

อาจกล่าวถึงกระบวนการลักลอบค้ากัญชาอย่างคร่าว ๆ ได้ดังต่อไปนี้คือ เริ่มตั้งแต่มีนายทุนต่างชาติ หรืออาจเป็นตัวแทนซึ่งสามารถติดต่อกับนักค้าในระดับนายทุนของไทยได้ โดยแจ้งปริมาณความต้องการกัญชาและระดับราคาที่จะเสนอซื้อ โดยกำหนดเงื่อนไข เช่น คุณภาพได้มาตรฐานที่กำหนด ผู้จัดหาจะต้องจัดส่งถึงจุดที่กำหนด เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องจ่ายเงินล่วงหน้า เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนหนึ่ง ให้นายทุนไทยในการจัดหา หลังจากนั้นนายทุนไทย (ซึ่งแท้จริงแล้วคือนายหน้าหรือคนกลาง) ก็จะดำเนินการติดต่อกับบุคคลซึ่งเป็นนักค้ากัญชาอาชีพ เพื่อให้จัดหากัญชาตามจำนวนที่ตนต้องการโดยให้ราคาตามที่กำหนด ซึ่งต่ำกว่าราคาที่ตนรับมาจากนายทุนต่างชาติ นักค้ากัญชาอาชีพเป็นบุคคลที่ต้องจัดการทุกอย่างตั้งแต่ดำเนินการจัดหากัญชาในท้องถิ่นเพาะปลูก ดำเนินการอัดบรรจุ ดำเนินการลำเลียงขนส่ง เพื่อให้ถึงมือลูกค้าคือนายทุนต่างชาติ โดยการช่วยเหลือของนายทุนไทยซึ่งมักจะอยู่ ออกจากยาเสพติด ซึ่งกฎหมายไทยยากที่จะเอาผิดแก่คนเหล่านี้ได้ในกรณีที่มีการจับกุม นักค้า อาชีพเองถ้าจะว่าไปแล้วก็มีความชำนาญและมีเทคนิคในการจัดการลักลอบค้าอย่างมาก เพราะอยู่ ใกล้ชิดกับยาเสพติดบ่อยครั้ง เช่น การควบคุมการอัดบรรจุ ควบคุมการลำเลียง และการจัดเก็บ ในโกดังซุกซ่อน สำหรับแต่ละขั้นตอนบุคคลประเภทนี้เป็นผู้วางแผนและสั่งการให้ลูกน้องดำเนินการ อีกชั้นหนึ่ง แต่ก็มักจะต้องติดตามและตรวจสอบด้วยตนเอง เสมอ นักค้ากัญชาอาชีพจัดหากัญชาใน ลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น มีการทำไร่กัญชาของตนเอง เพื่อจำหน่ายให้นายทุน หรือทำตัวเป็นกลาง โดยจัดหากัญชาจากแหล่งปลูกต่าง ๆ โดยให้ราคาระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจต้องผ่านคนกลางในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้รวบรวมกัญช่อีกชั้นหนึ่ง สรุปแล้วชาวบ้านผู้ปลูกกัญชาได้รับค่ากัญชาในราคาต่ำสุด* แต่ ต้องรับความเสี่ยงต่อการขาดทุนสูงสุดคือ ต้องเป็นผู้ลงทุนปลูกเองและเสี่ยงต่อการถูกตัดฟันทำลาย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอยู่ทุกปี นอกจากนี้ยังต้องเสี่ยงต่อการถูกจับกุมในข้อหาผลิตยาเสพติด กัญชา ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 15 ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท (พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522) และยังคงจะต้องสิ้นเปลืองเงินทองที่ต้องให้เป็นค่า คัมครองไร่กัญชาของตำรวจท้องที่โดยที่ไม่มีหลักประกันว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นจะไม่ทำการตัดฟัน ทำลายและสิ่งที่เกิดขึ้นเสมอในท้ายที่สุดคือ การต้องเสียค่าใช้จ่ายในการวิ่งเต้นคดีในขั้นตอนต่างๆ เพื่อมิให้ต้องรับโทษในกรณีที่ถูกจับกุมดำเนินคดีแล้ว ลักษณะต่างๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระดับ ของราษฎรผู้ปลูกกัญชาซึ่งแทบจะไม่มีอำนาจและอิทธิพลในการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ ของตนเลย ในขณะที่นายทุนการค้ากัญชาระดับสูงมักเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ และมีมากับหน้าที่ดีงามเป็นที่เคารพนับถือในวงสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะไม่เข้าไปแตะต้อง

* ดูภาคผนวก ข เรื่องราคา กัญชา และ ขั้นตอน.

โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นซึ่งตระหนักดีว่านายของพวกเขานับสนิทชิดชอบกับท่านผู้นั้นอย่างยิ่ง มีหน้าซำยังสั่งการให้อำนาจความสะดวกเท่าที่จะทำได้เสียอีก บุคคลที่เป็นนายทุนนี้มีประเภทเป็น นักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติจำนวนไม่น้อยในข่ายงานการค้ากัญชา ในระดับรองลงมา คือนักค้ากัญชาอาชีพ พวกนี้มีความสามารถในการเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเสนอผลประโยชน์ให้ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการละเลยหรือละเว้น หรือแม้แต่สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมายของตน ซึ่ง ลักษณะการแสวงหาผลประโยชน์นี้ เป็นที่ตระหนักกันทั่วไปว่าเป็นกฎอรูปนัยของตำรวจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของอาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย (victimless crime) (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ 2526:1-25) ผู้ประกอบอาชญากรรมเชิงธุรกิจมักต้องจัดสรรเงินผลประโยชน์แก่ ตำรวจตามช่วงเวลา ตำรวจมักให้เหตุผลต่อเงินนี้ว่าเงินเช่นนี้ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน อย่างไรก็ตามนอกจากการกินตามน้ำลักษณะนี้แล้วเจ้าหน้าที่บางรายก้าวไกลไปถึงการรับและมีผลประโยชน์ จากการค้ายาเสพติดให้โทษ ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่ามีมากรายสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจใน ท้องถิ่นที่มีการลักลอบค้ากัญชา ดังนี้ นักค้ากัญชาอาชีพจึงสามารถดำรงอยู่ได้ และสามารถสร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจและฐานอำนาจในท้องถิ่นได้อย่างกว้างขวาง

สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งในข่ายงานการค้ากัญชาคือ นายทุนค้ากัญชา และนักค้ากัญชาอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นคนภูวนอพยพ* ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สำคัญคือสกลนคร นครพนม อุดรธานี และหนองคาย ซึ่งโดยเฉพาะสกลนคร ปรากฏว่ามีนายทุนค้ากัญชา และนักค้า กัญชาอาชีพซึ่งเป็นคนภูวนในข่ายงานการค้ากัญชามากที่สุด ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับคนภูวน อพยพก็คือ ปัญหาทาง เศรษฐกิจและการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ ชัยศักดิ์ บุรุษพัฒน์ (2521:21,23) ยืนยันว่าคนภูวนอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 หมื่นคน และมีจำนวนหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนการก่อการร้าย มีการตั้งสมาคมช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชาว

* ภูวนอพยพ หมายถึงคนภูวนที่เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้อาศัยอยู่ในเขตควบคุมเท่านั้นไม่มีสิทธิออกนอกเขตได้ หากฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมาย แต่มีสิทธิที่จะประกอบอาชีพตามที่กฎหมายอนุญาตได้โดยต้องขออนุญาต

อย่างไรก็ตามยังมีรายละเอียดมากมายเกี่ยวกับคนภูวนอพยพ ซึ่งสามารถดูได้รายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน ชัยศักดิ์ บุรุษพัฒน์ ภูวนอพยพ (กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2517), วิชาญ จาปีศรี และ สหวิทย์ สุนทรรม ภูวนอพยพกับความมั่นคงของชาติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์ ,2519).

เวียดนามในไทย ซึ่งเป็นแนวร่วมขององค์การลับของคอมมิวนิสต์เวียดนามในไทย มีการปลุกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมในหมู่คนญวน ทำให้มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น และการรวมตัวกันโดยเปิดเผยหรือลึกลับก่อความไม่สงบอยู่เนือง ๆ ในทางเศรษฐกิจนั้น คนญวนเหล่านั้นมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนญวนในจังหวัดสกลนคร และนครพนมสามารถเข้าไปมีอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างมาก จนเป็นที่น่าวิตกว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนทางด้านการเมืองตามมา (เฉลิมชัย ธีว เรืองนนท์ 2524:89) ในทางสังคมนั้นลักษณะที่สำคัญคือคนญวนที่ทำงาน เป็นหัวหน้าคนญวนอพยพจะพยายามเข้าหาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และให้ความสนิทสนมเป็นพิเศษ แม้บุคคลเหล่านั้นจะพยายามหลีกเลี่ยงก็ตาม หัวหน้าพวกญวนบางรายจะจัดหาหญิงญวนหน้าตาดีให้ทำตัวสนิทสนมกับข้าราชการไทยให้มากที่สุดบางรายถึงกับแต่งงานด้วยก็มี ทั้งนี้เพื่อหวังผลตอบแทนที่เป็นคุณแก่ฝ่ายตนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เป็นสำคัญ ผลประโยชน์เหล่านี้ที่สำคัญได้แก่ การหลีกเลี่ยงภรรยา เบียดข้อมบังคับที่ทางการกำหนดไว้สำหรับคนญวนอพยพ ในอันที่จะไปไหนได้โดยเสรี และกลวิธีต่าง ๆ ที่จะให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทย (วิชาญ จาปีศรี 2519:89-93) ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ก็คำกัญชาคนญวนที่เป็นนายทุน และนักค้ากัญชาอาชีพ มีขีดความสามารถที่จะทำได้โดยไม่ยากนัก และเป็นเรื่องที่ตรวจพบในทางการข่าว เสมอว่านักค้ากัญชาที่เป็นคนญวนอพยพนั้นใช้ชื่อนามสกุลไทย และมีบัตรประจำตัวประชาชนทั้ง ๆ ที่มีชื่อในทะเบียนคนญวนอพยพ และเมื่อสืบสาวความเป็นมาของเอกสาร ก็ไม่สามารถสืบสาวไปจนถึงจุดต้นตอได้ เพราะมีการทำตามกระบวนการของทางราชการอย่างแนบเนียนหรือในอีกลักษณะหนึ่งคือการทำเอกสารปลอมแปลงขึ้นโดยเหมือนของจริงอย่างที่สุดโดยเฉพาะบัตรประจำตัวประชาชน และลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือการวิ่งเต้นผ่านขบวนการทางราชการในการให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายซึ่งต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนหลายหมื่นบาท และสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจจะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อไปอย่างยิ่งให้แก่คนญวนอพยพ ไม่ว่าจะ เป็นนักค้ากัญชาหรือไม่ก็ตาม

อย่างไรก็ดีรัฐบาลก็ตระหนักถึงปัญหาคนญวนอพยพในประเทศไทยจึงได้กำหนดมาตรการควบคุมไว้หลายประการ ซึ่งโดยหลักการแล้วน่าจะสามารถควบคุมคนญวนอย่างได้ผล เพราะมีกฎหมายที่เข้มงวดกวดขันพอสมควร แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่ายังมีข้อบกพร่องหลายอย่าง เช่น การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ และการที่เจ้าหน้าที่บางคนละ วันที่จะปฏิบัติกรตามอำนาจหน้าที่ โดยได้รับผลประโยชน์บางอย่างเป็นการตอบแทน (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ 2521:57) นอกจากนี้ยังเกิดจากความบกพร่องในด้านระเบียบคำสั่งและกฎหมายต่าง ๆ อีกด้วย (วิชาญ จาปีศรี 2519:140-142) ซึ่งเรื่องเกี่ยวข้องกับคนญวนอพยพนี้ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์ (2521:29) สะท้อนความรู้สึกของตนออก

มาให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่า ยิ่งคนมวน เข้ามามีอิทธิพลทาง เศรษฐกิจมากเท่าใดก็จะ ยิ่งเป็นอันตรายต่อประ เทศไทยมากขึ้น เท่านั้น เพราะ เป็นของธรรมดาที่ว่า เงินย่อมซื้อทุกสิ่งทุกอย่าง ได้ แม้แต่ความซื่อสัตย์สุจริตและความจงรักภักดีของคนไทยบางคนก็อาจซื้อได้ด้วยเงิน และในกรณี ของนักค้ากัญชาคนมวนก็อาศัยสิ่งนี้เปิดช่องทางของตน โดยการให้ผลตอบแทนอย่างสูงต่อเจ้าหน้าที่ ท้องถิ่นระดับจังหวัด

จากหลายประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าผลประโยชน์ทางการเงิน เป็นที่มา ของเรื่องราวต่าง ๆ แทบทั้งสิ้น และแม้แต่ในทางการเมืองเองก็ถือว่า เงิน (money) เป็น ทรัพยากรทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้บุคคลมีอิทธิพล (Dahl 1963 :27) หรือ ความมั่งคั่ง (wealth) เป็นคุณค่า (value) ที่ผู้คนล้วนแสวงหา (Lasswell 1976:55) และกัญชาเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมายที่สามารถทำรายได้ให้แก่ผู้ค้าเป็นจำนวนสูงมาก กระทบการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จากการค้ากัญชาจึงเกิดขึ้นในหลาย ๆ ลักษณะ ดังกล่าวแล้ว

ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพปัญหาลักษณะต่าง ๆ กัน อาจพิจารณาได้เป็นวงจรของปัญหาได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาการแพร่ระบาดของ การปลูกกัญชาและลักลอบค้ากัญชา
2. ปัญหาเรื่องการใช้อำนาจและอิทธิพลในกระบวนการค้ากัญชา
3. ปัญหาทางการเมืองการปกครองอัน เกิดจากปัญหากัญชา

ซึ่งสามารถที่จะอธิบายและชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของปัญหาทั้ง 3 ประการ อันเป็นปัญหาที่เกิดจากการค้ากัญชาได้ ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1. ปัญหาการแพร่ระบาดของ การปลูกและการลักลอบค้ากัญชา

สำนักงาน ป.ป.ส. ได้รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการแพร่กระจายของพื้นที่ปลูกกัญชาใน ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2529 พบว่ามีการปลูกกัญชากระจายอยู่ทั่วไปถึง 41 จังหวัด* ซึ่ง

* ดูภาคผนวก ค เรื่องพื้นที่ปลูกกัญชาในประเทศไทย.

เรื่องนี้กระทรวงมหาดไทยโดย พลเอก ประจวบ สุนทรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ถือเป็นนโยบายดำเนินการปราบปราม โดยให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนว่าพื้นที่จังหวัดใดมีการปลูก กัญชา ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นจะต้องรับผิดชอบ (ไทยรัฐ 20 พ.ย. 29) ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันอย่าง เด่นชัดว่ารัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการแพร่ระบาดของ การปลูกกัญชาอย่างสูง และ ในทางปฏิบัติ กรมตำรวจได้กำหนดแผนการปราบปรามตัดฝิ่นทำลายไร่กัญชา โดยให้ชื่อว่า "แผน ปทพวัน 1" ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 3 แล้วจนถึงปัจจุบันซึ่งสามารถทำลายปริมาณกัญชาที่ ปลูกโตแล้วก่อน เก็บเกี่ยวผลผลิตได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี (ภาคผนวก ก)

อย่างไรก็ตาม การลักลอบค้ากัญชาก็ยังคงมีอยู่ เนื่องจากปริมาณกัญชาที่หลงเหลือจาก การตัดฝิ่นและกัญชาที่ลักลอบนำเข้ามาจากลาว เขมร และพม่า โดยที่ขบวนการค้ากัญชาใหญ่ ๆ ที่มีเพียงไม่กี่กลุ่มเท่านั้นที่เป็นผู้ดำเนินการค้าข้ามแดน ซึ่งกระบวนการลักลอบค้ากัญชาเหล่านี้เอง ที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเรื่องการใช้อำนาจและอิทธิพลในการ ค้ากัญชาซึ่งหมายรวมถึงการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มการสร้างฐานอำนาจทางการเมือง เพื่อคุ้มครอง ตนเองของนักค้ากัญชา การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการคอร์รัปชั่นของข้าราชการ และ การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งทำให้การปราบปรามการลักลอบค้าได้ผลไม่เป็น ที่น่าพอใจ กล่าวคือสามารถที่จะ เอาตัวผู้กระทำผิดที่เป็นตัวการสำคัญให้ได้รับโทษจำคุกได้น้อยราย ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

2. ปัญหาเรื่องการใช้อำนาจและอิทธิพลในกระบวนการค้ากัญชา

เรื่องราวเกี่ยวกับการใช้อำนาจและอิทธิพลนี้เป็นปรากฏการณ์ของการเมืองซึ่งจะ เกี่ยว ข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ มากมายจนไม่อาจกำหนดให้ครอบคลุมในรายละเอียดได้ แต่อย่างไรก็ ตาม เป็น เรื่องที่ทางรัฐบาลเคยให้ความสนใจมาแต่เดิม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องกลุ่มอิทธิพลนั้น เป็น ปัญหาที่ได้ผุดกันมานานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งราชการและประชาชนทั่วไป ซึ่งต่างก็ยอมรับและ ตระหนักดีว่าปัญหานี้ เป็น เรื่องที่มีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อเสถียรภาพของรัฐบาล ครุฑธชาติ ประชาชนมีต่อระบอบราชการ ตลอดจนความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยส่วนรวม ฉันทราปาน (2522:10) กล่าวว่า ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นได้มีความพยายามจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อหา มาตรการที่จะป้องกันปราบปรามผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มอิทธิพลในทางมิชอบให้หมดไป แต่ก็อาจพูดได้ว่า ความพยายามดังกล่าวไม่เคยประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงเลย

โดยที่พิจารณาเห็นว่า ปัญหาผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง กระทรวงมหาดไทย โดยความคิดริเริ่มของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) จึงได้จัดประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้กำกับการตำรวจภูธร โดยมีประเด็นเรื่องเกี่ยวกับการปราบปรามคอร์ปชั่นในส่วนภูมิภาค และการกำจัดผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ซึ่งนโยบายในเรื่องนี้บุคคลชั้นนำของรัฐบาลได้แสดงออกให้เห็นถึงเจตจำนงอันแน่วแน่ เห็นได้จากคำกล่าวของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยในที่ประชุมดังกล่าว ซึ่งมีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า "...จะไม่ปล่อยให้กลุ่มอิทธิพลหรือผู้มีอิทธิพลอยู่เหนือราชการอยู่เหนือกฎหมาย หรือทำลายทรัพย์สิน ความมั่นคงของประเทศชาติ...รัฐบาลนี้ไม่สนับสนุนกลุ่มอิทธิพลหรือผู้มีอิทธิพล..." (2522: 12)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยต่อการให้ดำเนินการอย่างจริงจังก็ตามแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จดังที่ พัน จันทรปาน กล่าวไว้ ความพยายามที่จะผลักดันให้มีการดำเนินการลักษณะดังกล่าวได้ปรากฏขึ้น เป็นรูปธรรมอีกโดยพลโทหาญ สีลานนท์ แม่ทัพกองทัพบกที่ 4 วุฒิสมาชิก ได้เสนอหนังสือถึงประธานวุฒิสภา เมื่อเดือน มิถุนายน 2526 เรื่องขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาเรื่องอิทธิพล อำนาจมืด และกฎหมายที่ล้ำสมัย ที่สร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม* และในประเด็นนี้ นายสาทร สายนว วุฒิสมาชิก ได้ยืนยันความเห็นของตนโดยอภิปรายในที่ประชุมว่าผู้มีอิทธิพลนี้ก็คือเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง (สยามรัฐรายสัปดาห์ 31 ก.ค. 2526)

พล.ต.ต.ชวลิต ยอดมณี เลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นองค์กรกลางในฐานะศูนย์รวมข่าวสารด้านยาเสพติดของประเทศ มีพื้นฐานความเชื่อว่าปัญหาการใช้อำนาจและอิทธิพลของกลุ่มค้ายาเสพติดได้จำกัดขอบเขตเฉพาะตัวนักค้ายาเสพติดด้วยกันเอง เท่านั้นหากแต่ได้ขยายขอบเขตกว้าง เข้ามาถึงประชาชนโดยทั่วไปและโครงสร้างต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ก็คือ ผู้ที่มีส่วนลักลอบปลูกหรือค้ายาเสพติดมีฐานะทาง เศรษฐกิจดีกว่าคนทั่วไปที่ทำมาหากินสุจริต อำนาจทาง เศรษฐกิจที่เหนือกว่าทำให้บุคคลบางส่วน เริ่มก้าวมาสู่วงการต่าง ๆ เช่น วงการเมือง เพื่ออาศัยอิทธิพลทางการเมือง อำนาจประโยชน์แก่ฐานะทาง เศรษฐกิจ หรือกระทั่ง เกื้อกูลต่อการค้ายาเสพติดกฎหมาย

* ดูภาคผนวก ง เรื่องขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญฯ .

เมื่อพิจารณาถึงระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับจังหวัดลงไป เราจะพบว่ามีการปรากฏการณ์ของการใช้อำนาจและอิทธิพลแตกต่างกันออกไปในหลาย ๆ ลักษณะทั้งด้านประเภทของบุคคล ประเภทของอิทธิพล ในด้านประเภทของบุคคลนั้นได้แก่ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง สจ. สท. และ ส.ส. ทั้งอดีตและปัจจุบัน ข้าราชการในท้องถิ่น พ่อค้า นักธุรกิจ และตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ประเภทของอิทธิพลนั้นแสดงออกมาในลักษณะของอิทธิพลทางการเงิน โดยการใช้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือสร้างอิทธิพลต่อข้าราชการและประชาชน อิทธิพลทางการเมืองโดยนักการเมืองระดับชาติซึ่งเป็นคนของท้องถิ่น ใช้อำนาจทางการเมืองบีบบังคับข้าราชการประจำให้ปฏิบัติตามแนวทางที่ตนต้องการ อิทธิพลทางสื่อมวลชนโดยการใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นเครื่องมือโจมตีข้าราชการ และอิทธิพลของข้าราชการโดยใช้อำนาจหน้าที่ในการประกอบกิจการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น บุคคลต่าง ๆ ที่มีอำนาจและอิทธิพลมักเกี่ยวข้องกับอาชีพเหล่านี้คือ บ่อนการพนัน เจ้ามือสลากกินรวบ ช่างโศกณี สถานเริงรมย์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การค้าของเถื่อน การเป็นนายหน้าติดต่อกับทางราชการ การคุมและคุ้มครองรถเมล์ รถประจำทาง รถโดยสารที่ผิดกฎหมาย และเรือโดยสารช่างโจร-นักเลงอันธพาล มีปืนรับจ้างค้ายาเสพติด การทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ กลุ่มเศรษฐกิจนายทุนที่แสวงหาผลประโยชน์จากทางราชการโดยมิชอบหรือผูกขาดการค้าการเอา رأดเอาเปรียบประชาชน (ผ่น จันทรปาน 2522:16-17)

ไพรัชต์ สุนทรวิวงศ์กมล (2523) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสมาชิกสภาจังหวัด ได้ตั้งข้อสังเกตว่าในบางจังหวัด เช่น สกลนคร นครราชสีมา นครปฐม มีผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดมาก และผู้สมัครเหล่านั้นต่างเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น และในการสมัครรับเลือกตั้งไม่ได้สมัครเป็นกลุ่ม ๆ โดยรวมจากบุคคลหลายอาชีพ แต่เป็นผู้สมัครอิสระซึ่งมักจะได้รับการเลือกตั้งขึ้นมาเพราะใช้อิทธิพลส่วนตัวและเงินหวานล้อม ในการสมัครสมาชิกสภาจังหวัดทั่วราชอาณาจักร เมื่อปลายปี พ.ศ. 2521 ยอมรับว่าสมาชิกสภาจังหวัดมักจะเข้ามียศหรือมีส่วนร่วมกับราชการ หรืออยู่เบื้องหลังการประมูลการก่อสร้าง และการจัดซื้อวัสดุต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่เสมอ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ควรจะต้องห้ามกระทำโดยเด็ดขาด (กรมการปกครองอ้างถึงใน ไพรัชต์ สุนทรวิวงศ์กมล 2523:124) ในกรณีของอิทธิพลจากข้าราชการนั้นประเด็นที่สำคัญคือกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมไทย ย่อมต้องได้รับการพิจารณา รวมไปถึงระบบราชการ โดยเฉพาะในกรณีของระบบอุปถัมภ์ (patronage system) ระหว่างระบบราชการกับระบบที่อยู่นอกระบบราชการ (ม.ร.ว. นฤทธิสาภา ชุมพล 2527) และการคอร์รัปชันของ

ข้าราชการไทย (อุทัย หิรัญโต 2512) ระบบอุปถัมภ์โดยข้าราชการนั้นโดยมากจะเป็นความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างข้าราชการกับบุคคลภายนอกที่เป็นอภิสิทธิ์ชน เช่น นักการเมือง นักธุรกิจโดยข้าราชการหวังสิ่งตอบแทนในเรื่องตำแหน่งหน้าที่ที่ก้าวหน้าขึ้น เป็นสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับชาวบ้าน ซึ่งเป็นลักษณะของการช่วยเหลือเพื่อสร้างบุญคุณ โดยหวังให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนตนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ในการรับสมัครเลือกตั้งสู่ตำแหน่งที่มีศักดิ์ศรีหรือค่าตอบแทนทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะว่าข้าราชการเหล่านี้มีทรัพยากรสำหรับแจกจ่ายมากกว่าชาวบ้านทั่วไป จึงมีการผูกมัดทางบุญคุณ และจะให้เป็นเฉพาะแต่ผู้ใดที่ไว้เนื้อเชื่อใจได้ว่าจะไม่ทรยศวิธีการเหล่านี้เป็นการสร้างฐานอำนาจของข้าราชการเองในทางส่วนตัว (ม.ร.ว.พยุทธิสาธิต ชุมพล 2517:145) ในขณะที่การคอร์รัปชันในระบบราชการไทยยังคงมีอยู่อย่างมากมาย เนื่องจากมูลเหตุหลายประการโดยเฉพาะที่สำคัญยิ่งคือค่านิยมของคนไทยที่นับถือคนมีเงิน เงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมประจำวันของคนไทย ซึ่งไปมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับคนอื่น เช่น ใครมีเงินก็เป็นต้นน้ำหรือเกรงกลัว คนมีเงินเป็นคนมีอิทธิพล การสร้างอิทธิพลของคนในสังคมไทยตั้งอยู่บนรากฐานของฐานะ เศรษฐกิจและการเมือง หรืออำนาจ (ไพฑูริย์ เครือแก้ว 2506: 12-13) เมื่อประกอบกับความบกพร่องของระบบบริหารราชการและความอ่อนแอของระบบการเมือง ข้าราชการจึงคอร์รัปชัน (อุทัย หิรัญโต 2512) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการคอร์รัปชันจะมีการดำเนินการอย่างมีระเบียบรัดกุมในกรมตำรวจมากกว่ากระทรวงทบวงกรมอื่น ๆ (Blanchard 1958:180 อ้างโดย อุทัย หิรัญโต 2512) ส่วนการใช้อิทธิพลของพ่อค้านักธุรกิจหรือตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์นั้น มักอาศัยการอุปถัมภ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยการเจรจาต่อรองอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมักเป็นการต่อรองการปฏิบัติราชการมากกว่าการต่อรองเพื่อเปลี่ยนนโยบาย หรือกฎหมาย โดยการให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายละเลยต่อหน้าที่หรือบิดเบือนเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นราย ๆ ไป (แสวง รัตนมงคลมาศ 2514:223-224) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพ่อค้านักธุรกิจมีแนวโน้มในการมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพราะเห็นว่าตำแหน่งทางการเมืองเป็นเครื่องมือช่วยปกป้องและเป็นที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของตน และทำให้ตนสามารถสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองได้ (ประกาศศักดิ์ ธานีพงศ์ 2528)

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้ ย่อมเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความสัมพันธ์ของอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจ กับผลประโยชน์ทางอื่นได้อย่างชัดเจน และในสังคมที่มีการลักลอบค้ากับชาวอย่างมากมายนั้น จึงมีเรื่องราวของการใช้อำนาจและอิทธิพลในลักษณะต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อที่จะให้ได้รับผลประโยชน์ตามที่แต่ละฝ่ายต้องการ

3. ปัญหาทางการ เมืองการปกครองอัน เกิดจากปัญหาการศึกษา

จากลักษณะของปัญหาที่สำคัญทั้งสองประการข้างต้น ซึ่งถ้าจะกล่าวโดยรวมย่อแล้วอาจเรียกว่าปัญหาการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางการ เมืองการปกครอง ซึ่งมีประเด็นปัญหาปลีกย่อยมากมายดังกล่าวมาแล้ว ดัง เช่นปัญหาการกระทำผิดกฎหมายยาเสพติดของประชาชน ปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ทำให้ราษฎรผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ ปัญหาการปราบปรามกัญชาโดยการตัดฟันไร่กัญชาของราษฎร ซึ่งอาจก่อให้เกิดการต่อต้านอำนาจรัฐในพื้นที่ซึ่งเคยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมาก่อน โดยเฉพาะในจังหวัดนครพนม สกลนครและมุกดาหาร ปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัญหาการใช้อิทธิพลทางด้าน เศรษฐกิจและการ เมืองในการแสวงประโยชน์ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมท้องถิ่น เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาการศึกษาเป็นปัญหาทางการ เมืองการปกครองที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมท้องถิ่นที่มีการลักลอบค้ากัญชา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 3 จังหวัดดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากว่ากัญชาเป็นทรัพยากรที่สามารถก่อให้เกิดความร่ำรวยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้โดยง่าย และความร่ำรวยหรือความมั่งคั่ง เหล่านี้ถูกใช้ต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์อื่น ๆ อันสามารถใช้เงินหามาได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งทำให้มีอำนาจทางการเมือง ดัง เช่นที่ สัจจิต บุญงการ (2528) พบว่าผู้ที่มีเงินจะ เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีอิทธิพลเหนือนักการเมือง สภามการหรือแนวโน้มเช่นนี้ ทำให้การเมืองระดับท้องถิ่นและในระดับจังหวัดอยู่ในกำมือของพวกนักธุรกิจจำนวนน้อย และพวกนี้จะพยายามสร้างฐานทางการเมืองของตนให้ เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสูงขึ้นไปได้ และในลักษณะอีกด้านหนึ่ง อำนาจทางการเมือง เหล่านี้ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือระดับใดก็ตาม ก็ถูกใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ หรือการปกป้องคุ้มครองการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งอาจ เป็นผลประโยชน์จากกัญชาหรือสิ่งอื่นซึ่งในแต่ละสังคม เห็นว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และลักษณะนี้เองที่เป็นปรากฏการณ์ของการ เมือง เรื่องกัญชา ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในประเด็นของการใช้อำนาจและอิทธิพล โดยเฉพาะจากบุคคลที่เป็นชนชั้นนำในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น (จังหวัด) ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้วิจัย เห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสัมฤทธิ์ผลของการแก้ไขปัญหาการลักลอบค้ากัญชา เพราะเหตุว่าตราขายใต้ที่ชนชั้นนำในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น ใช้อำนาจและอิทธิพลเพื่อแสวงประโยชน์จากการลักลอบค้ากัญชาอย่างได้ผลแล้ว การปราบปรามการลักลอบค้าย่อมไม่อาจสัมฤทธิ์ผลตามที่คาดหวังได้ เพราะผู้ที่ใช้อำนาจและ

อิทธิพล เพื่อแสวงประโยชน์นั้น ก็เป็นส่วนหนึ่งของบุคคลที่ทำการปราบปราม หรือไม่มีอำนาจและอิทธิพลเหนือผู้ปราบปรามนั่นเอง

อย่างไรก็ดี แม้จะเป็นที่ตระหนักกันทั่วไปว่า ปัญหาการใช้อำนาจและอิทธิพลเป็นปัญหาของระบบการเมืองไทย และปัญหานี้ล้วนแฝงอยู่ในกระบวนการลักลอบค้ายาเสพติด โดยเฉพาะการค้ากัญชา ซึ่งเป็นตัวการให้มีการใช้อำนาจโดยมิชอบเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่ายาเสพติดประเภทอื่นใดทั้งหมด แต่ในประเด็นที่เข้าถึงรายละเอียดอย่างชัดเจนนั้น ในเรื่องนี้ยังไม่ปรากฏว่าได้มีบุคคลใดทำการศึกษามาก่อน ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจต่อปัญหาการลักลอบค้ากัญชาแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอีกทิศทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นกับชนวนการค้ากัญชา
2. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ของการใช้อำนาจและอิทธิพลในระดับท้องถิ่น ซึ่งมุ่งไปสู่การแสวงประโยชน์จากการลักลอบค้ากัญชา
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงผลของการใช้อำนาจและอิทธิพล
4. เพื่อพิจารณาเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้อำนาจและอิทธิพล ในการอำนวยความสะดวกต่อการลักลอบค้า และการแสวงประโยชน์จากการลักลอบค้ากัญชา

ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยที่พิจารณาในระดับท้องถิ่น (จังหวัด) ลงไปถึงระดับชุมชน (หมู่บ้าน) ทั้งนี้โดยการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 2 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการค้าลักลอบค้ากัญชากันมากคือ จังหวัดบรรมดนิสัย และ จังหวัดวาริชวิล

การศึกษานี้จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการแสวงหาข้ออธิบายทั่วไป (generalization)

เกี่ยวกับการใช้อำนาจและอิทธิพลในการลักลอบค้ายาเสพติด เพราะเหตุว่าปัญหาที่ศึกษานั้นแตกต่างจากปัญหาเสพติดอย่างอื่นหลายประการ แต่ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้มีความรู้ในการศึกษาในลักษณะนี้ได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางต่อไป

ปัญหาการวิจัย

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาปัญหาดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับขบวนการลักลอบค้ากัญชาหรือไม่ และกรณีที่มีความสัมพันธ์กันแล้ว จะเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะอย่างไรบ้าง
2. จากลักษณะความสัมพันธ์ดังที่ได้ทราบตามข้อ 1 นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจและอิทธิพลเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ขบวนการลักลอบค้ากัญชาหรือไม่ และหากเป็นเรื่องดังกล่าวแล้ว ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการใช้อำนาจและอิทธิพลมีอยู่อย่างไรบ้าง
3. ผลของการใช้อำนาจและอิทธิพลเป็นอย่างไร

จากปัญหาการวิจัยดังกล่าวนี้ผู้วิจัยใคร่ที่จะตั้งสมมุติฐาน เพื่อตอบปัญหาการวิจัย กล่าวคือ

สมมุติฐานการวิจัย

โครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับขบวนการค้ากัญชา ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยที่ในทางตรงนั้นบุคคลในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้ลักลอบค้ากัญชา และใช้อำนาจอิทธิพลเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้ากัญชาในลักษณะต่าง ๆ หลายประการ ส่วนในทางอ้อมนั้นบุคคลในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือต่อขบวนการลักลอบค้ากัญชาเป็นครั้งคราว โดยใช้อำนาจและอิทธิพลเพื่อแสวงประโยชน์ทางมิชอบในลักษณะต่าง ๆ หลายประการ ลักษณะดังกล่าวเช่นนี้ส่งผลให้ขบวนการลักลอบค้ากัญชายังคงดำรงอยู่และสามารถให้ผลประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ในทางความรู้ที่เป็นแนวคิดหรือทฤษฎี การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้นำเอาแนวทางการศึกษาการเมืองที่เป็นแนวทางวิเคราะห์เรื่องอำนาจ และอิทธิพลมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานว่า การเมืองเป็นเรื่องของการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพล (influence) และผู้มีอิทธิพล (influential) โดยที่ผู้มีอิทธิพลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจ (power) และผู้ที่มีอำนาจเท่านั้นจะได้รับสิ่งซึ่งมีคุณค่าทางสังคม (Lasswell 1958) ซึ่งแนววิเคราะห์นี้สามารถนำมาใช้ศึกษาปรากฏการณ์ทางการเมืองของไทยได้ และโดยเฉพาะในกรณีเรื่องการเมืองเรื่องกัญชา ซึ่งเป็นการริเริ่มศึกษาเป็นกรณีตัวอย่าง

2. ในทางนโยบาย การยืนยันสมมติฐานย่อมเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางมาตรการแก้ไขปัญหารากัลลอบค้ำกัญชา อาจนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่เหมาะสมต่อไป

ความหมายของคำศัพท์

โครงสร้างอำนาจทางการเมืองระดับท้องถิ่น หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ครอบครองตำแหน่งสำคัญทางการเมืองที่สามารถใช้อำนาจเหนือชุมชนได้และที่สำคัญคือ เป็นผู้คุมอำนาจในการปกครองประชาชน ทั้งยังครอบครองตำแหน่งและสถานภาพซึ่งประกอบไปด้วยอำนาจ ความมั่งคั่ง และชื่อเสียง มีอำนาจในการตัดสินใจที่สำคัญ (Thavan Vorathepputtipong 1979) ในระดับระดับท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้าน และถ้าจะว่าไปแล้วการศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชนก็คือ การศึกษาเรื่องชนชั้นชุมชนนั่นเอง (ระดม วงษ์น้อม 2526)

อำนาจทางการเมือง (political power) หมายถึง ความสามารถในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองของผู้หนึ่งซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในชุมชนการเมืองใด ๆ (Dahl 1963) อำนาจทางการเมืองยังรวมถึงอำนาจหน้าที่ทั้งหมด อิทธิพลหรือความกดดันในการมีอำนาจเหนือเพื่อทำให้เกิดผลทางการเมือง และป้องกันการดำเนินการทางการเมืองที่ไม่ประสงค์ให้เกิดขึ้นของผู้กุมอำนาจนั้น ๆ (Sharp 1973)

ขบวนการลักลอบค้ากัญชา (movement) หมายถึง กลุ่มคนที่ดำเนินการลักลอบค้ากัญชาในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอนตั้งแต่การจัดหาในพื้นที่ปลูกไปจนถึงการส่งออกไปต่างประเทศ หรือดำเนินการเฉพาะบางขั้นตอน เช่น กลุ่มผู้ปลูกกัญชา กลุ่มผู้จัดหาและรวบรวมผลผลิตกัญชาในพื้นที่เพาะปลูก กลุ่มนายทุนท้องถิ่นผู้จัดส่งกัญชาที่รวบรวมได้ให้แก่ลูกค้าซึ่งเป็นนายทุนใหญ่ เป็นต้น ความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มและระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เรียกว่าเป็นข่ายงานการค้ากัญชา (network)

กระบวนการลักลอบค้ากัญชา (process) หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินการลักลอบค้าฯ เช่น การปลูก การอัดบรรจุ การรวบรวม การลำเลียงขนส่ง การติดต่อเจรจา การกำหนดนัดหมาย เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้ประสบความสำเร็จในการลักลอบค้ากัญชาตามที่คาดหวัง

การลักลอบค้ากัญชา หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางการเงิน โดยการใช้กัญชาซึ่งเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เป็นสินค้าแลกเปลี่ยน

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหลายลักษณะ เพื่อแสวงหาข้อมูล โดยแต่ละวิธีมีความจำเป็นและความสำคัญที่แตกต่างออกไปโดยที่ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการเหล่านี้จะทำให้ได้ข้อมูลรอบด้านซึ่งจะทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน วิธีการต่าง ๆ มีดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (documentary research)

วิธีการนี้ใช้สำหรับการรวบรวมและประมวลเรื่อง เกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา ซึ่งได้แก่แนวคิดและทฤษฎีเรื่อง อำนาจ อิทธิพล และชนชั้นชนา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นข้อมูลประเภททุติยภูมิ (tertiary sources) โดยนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการอ้างอิงเพื่อยืนยัน วิเคราะห์ และสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว และประกอบด้วยข้อมูลประเภทปฐมภูมิอันเป็นเอกสารของทางราชการที่เปิดเผยแล้ว รวมไปถึงรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ซึ่งรายงานข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ทั้งที่

ปรากฏรายละเอียดของข่าวและมีที่มาของข่าว หรืออาจเป็นคอลัมน์ เขียนใด ๆ ที่อาจนำมาวิเคราะห์ได้ โดยผู้วิจัยจะพิจารณาเฉพาะข่าวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นที่ทำการศึกษาค้นคว้าเป็นสำคัญ และเนื้อหาข่าวที่สำคัญบางเรื่อง ผู้วิจัยใช้เป็นช่องทางเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อค้นหาปรากฏการณ์ที่แอบแฝงบางประการซึ่งไม่อาจหาได้จากรายงานข่าวหนังสือพิมพ์

2. การใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

เป็นแบบสอบถามที่ทำขึ้นแบบเปิดท้าย (open-ended) เพื่อเก็บข้อมูลด้านกว้างที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เป็นชนชั้นนำในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่มที่เป็นขบวนการค้ากัญชา และหาข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์เรื่องการใช้อำนาจและอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับการค้ากัญชา ตลอดจนผลของการใช้อำนาจและอิทธิพลเหล่านั้น โดยที่คำถามเหล่านั้นมุ่งหาคำตอบจากประสบการณ์จริงของผู้ตอบเป็นสำคัญ โดยเน้นตัวแปรอิสระเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในประเด็นของอาชีพและท้องถิ่นที่อยู่เท่านั้น

ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามแก่ผู้ตอบด้วยตนเองและจะติดตามเก็บกลับคืนโดยเร็ว โดยที่ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการตรวจสอบให้รู้ว่าใครเป็นผู้ตอบแบบสอบถามชุดใด โดยไม่ระบุให้ผู้ตอบต้องให้รายละเอียดของผู้ตอบ ทั้งนี้ เพื่อจุดมุ่งหมายที่ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) กับผู้ตอบแบบสอบถามบางคนที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความรู้มากและตั้งใจตอบแบบสอบถามซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าถึงผู้ที่มีข้อมูลได้โดยไม่ยากนัก

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

ผู้วิจัยใช้วิธีการนี้หลังจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำมาจัดระเบียบข้อมูลแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดึงข้อมูลในส่วนที่ละเอียดลึกซึ้งลงไปอีกเกี่ยวกับประเด็นจากแบบสอบถาม เพื่อนำมากล่าวอ้างและอธิบายในแต่ละประเด็นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์ผู้พิจารณาแล้วว่าสามารถให้ข้อมูลตามที่ต้องการได้ วิธีการนี้ทำได้ในจำนวนตัวอย่างที่ไม่มากนัก เนื่องจากผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการเดินทางไปดำเนินการมากกว่าวิธีการอื่น ๆ การสัมภาษณ์ลักษณะนี้อาจต้องใช้เวลาดังครั้งวันต่อผู้ให้ข้อมูล 1 คน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจำเป็นต้องใช้การสัมภาษณ์จากแบบสอบถามต่อตัวอย่างการวิจัยที่เป็น
 ราษฎรในท้องถิ่น เพราะอาจมีปัญหาเรื่องการไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้

4. การสังเกตการณ์แบบไม่มีเค้าโครงกำหนดล่วงหน้า (unstructured observation)

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้มีลักษณะของข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม (social network) ของบุคคลที่เป็นชนชั้นนำในโครงสร้างอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น และขบวนการค้ากัญชา ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้นอย่างเห็นได้เด่นชัดในสังคมท้องถิ่น วิธีการนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งในการให้ข้อมูลบางอย่างที่ไม่อาจหาได้โดยใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น ความสนิทสนมของบุคคล ความเกรงอกเกรงใจ ความเคารพนบถนอ การพึ่งพาอาศัยต่อกัน เป็นต้น ซึ่งปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดขึ้นแล้วและอยู่ในความทรงจำของผู้วิจัย หรืออาจเห็นได้หากให้ความสนใจ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาแต่มิได้กระทำอย่างต่อเนื่อง

วิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ ล้วนทำให้สามารถได้ข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ประกอบกัน
 เพื่อให้ได้ข้ออธิบายและข้อสรุปของการศึกษาในที่สุด

ตัวอย่างของการศึกษา

ตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นตัวอย่างตามจุดมุ่งหมาย (purposive sample) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. พื้นที่ตัวอย่าง ได้แก่จังหวัดที่มีการลักลอบค้ากัญชากันมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกำหนดเลือกไว้ในขอบเขต 2 จังหวัด โดยที่ผู้วิจัยอาจจะเลือกเก็บข้อมูลจากประชากรตัวอย่างในพื้นที่ใดก็ได้ที่พิจารณาเห็นว่าการลักลอบค้ากัญชากันมาก

2. ประชากรตัวอย่าง ได้แก่บุคคลที่ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความรู้และเกี่ยวข้องกับกัญชาในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ราษฎรผู้ปลูกกัญชา ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ปลูกกัญชา ผู้นำชุมชนที่มีการปลูกกัญชา เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติที่หน้าตาในการปราบปราม เจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชา

ผู้มีหน้าที่ในการปราบปราม นักการเมืองท้องถิ่น ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ พ่อค้านักธุรกิจ หรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไปที่อยู่ในพื้นที่ตัวอย่าง ทั้งนี้โดยจะพยายามเก็บข้อมูลให้ประชากรกลุ่ม
อาชีพดังกล่าวมีขนาดของจำนวนตัวอย่างที่ใกล้เคียงกัน โดยประมาณว่าจะเก็บตัวอย่างประชากร
เหล่านี้จำนวนไม่ต่ำกว่า 100 ตัวอย่างโดยการสุ่มแบบสอบถามเท่านั้น ส่วนการสัมภาษณ์แบบเจาะ
ลึกนั้นเท่าที่จะสามารถทำได้จนเป็นผลดี

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้น 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปิดโดยให้เลือกตอบได้ 2 ลักษณะ คือ
เห็นด้วยว่ามีอยู่จริง และ เห็นว่าไม่จริง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ตอบเป็นสำคัญ กรณีที่ไม่
ตอบ (ไม่กาเครื่องหมายใดตามที่ระบุ) ก็ถือว่าไม่มีความเห็นในเรื่องนั้น

แบบสอบถามชุดนี้ใช้ เป็น เครื่องมือในการหาข้อมูลพื้นฐานของปรากฏการณ์ในท้องถิ่นนั้นๆ
ทั้งนี้ เพื่อรองรับการหาข้อมูลในรายละเอียดในขั้นต่อไปที่จะได้มาโดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคล

ตัวอย่างแบบสอบถามในชุดที่ 1 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ)

แบบสอบถาม

.....ถ้าท่านเห็นว่าคุณมีความในแต่ละข้อความเป็นจริงตามความรู้และประสบการณ์ของท่านใส่
เครื่องหมาย ✓

.....ถ้าท่านเห็นว่าคุณมีความในข้อใดไม่จริงตามความรู้และประสบการณ์ของท่านใส่
เครื่องหมาย X

.....1. นักการเมืองในท้องถิ่นของท่านไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องกัญชาเลยแม้แต่คนเดียว

.....2. นักการเมืองผู้ใดก็ตามมีความสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของท้องถิ่น เป็นอย่างยิ่ง

เนื่องจากแบบสอบถามชุดนี้ขึ้นตามแนวความคิดทฤษฎี และการทบทวนผลงานการศึกษาค้นคว้าที่

เกี่ยวข้อง โดยมุ่งที่จะให้สามารถพิสูจน์สมมติฐานได้อย่างชัดเจนทุกประการ ในขณะที่คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 กำหนดขึ้น เป็นแนวทางที่อาจยืนยันสมมติฐานได้เพียงบางประการเท่านั้น คำตอบจากแบบสอบถามชุดที่ 1 จึงมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องไปถึงแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 โดยสามารถอธิบายให้เข้าใจได้จากตัวอย่างแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่ยกมา 2 ข้อ ดังนี้

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับคำตอบข้อ 1 ข้อ 2 ก็ต้องเห็นว่าไม่จริง เพราะไม่เช่นนั้นจะขัดแย้งกันในตัวเอง

ถ้าผู้ตอบเห็นว่าข้อ 1 ไม่จริง และ เห็นด้วยกับข้อ 2 ซึ่งจากคำถามข้อ 1 นี้ผู้วิจัยก็ต้องพยายามหารายละเอียดเพิ่มเติมว่าจริง ๆ แล้วมีใครบ้างซึ่งอาจต้องหาจากบุคคลที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 (อาจได้จากบุคคลที่ตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 ซึ่งอาจไม่ปฏิเสธที่จะบอกให้ทราบในเวลานั้น เลยก็ได้)

กรณีที่ขัดแย้งกันในคำตอบบางข้อ ก็จะพิจารณาจากข้ออื่นประกอบ เพื่อนำข้อมูลโดยส่วนรวมมาตัดสินคำตอบข้ออื่นอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคคลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนิทสนมเป็นการส่วนตัวเป็นพื้นฐานมาก่อน เป็นจำนวน 12 คน โดยบุคคลเหล่านี้มีอาชีพต่าง ๆ กัน แต่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับตัวบุคคลในท้องถิ่นหรือรู้เรื่องการลักลอบค้ากัญชาพอสมควร ซึ่งหากจะกล่าวถึงในแง่ทางการข่าวลับ บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นแหล่งข่าว (agents) แต่ถ้าจะกล่าวถึงในแง่มุมมองของการวิจัยเชิงสังคมวิทยา บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูล (key informants) บุคคลต่าง ๆ จำแนกได้ดังนี้

- ตำรวจตระเวนชายแดน 2 คน
- ปลัดอำเภอ 2 คน
- เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ 2 คน
- ตำรวจภูธร 2 คน
- ครู 2 คน
- เจ้าหน้าที่ ปปส. 2 คน

บุคคลทั้ง 12 คนต้องผ่านการตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ก่อน เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้ทำความเข้าใจ เสริมใน เรื่องของข้อมูลที่ต้องการให้บุคคลเหล่านี้ช่วยเก็บให้ ซึ่งกำหนดให้เก็บข้อมูลชุดที่ 1 เท่านั้น

บุคคลทั้ง 12 คน ถือได้ว่าเป็นพนักงานเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยต้องการให้บุคคลเหล่านี้ไปสอบถามจากตัวอย่างที่อยู่ในขอบเขตของวัตถุประสงค์ (รู้เรื่องการดักฆ่า, อาชีพ, ท้องถิ่น) และตัวอย่าง เหล่านี้ควรจะ เป็นบุคคลที่พนักงานเก็บข้อมูลมีความสนิทสนมด้วย เป็นการส่วนตัวมาก่อน เช่นกัน ซึ่งแบบแผนการเก็บข้อมูลวิธีนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกได้ โดยอาศัยความไว้วางใจ เป็นพื้นฐาน

แม้แต่ว่าต้องการให้พนักงานวิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นหลัก แต่โดยส่วนลึกแล้ว ผู้วิจัยต้องการให้พนักงานเก็บข้อมูลได้เจาะข้อมูลตามแนวแบบสอบถามชุดที่ 2 ไปด้วยในตัว

หลังจากนั้นผู้วิจัยก็ศึกษาต่อจากพนักงานเก็บข้อมูลอีกครั้ง โดยการถ่ายถอดข้อมูลและระบุถึงที่มาของข้อมูลว่า ตัวอย่างรายใดเป็นผู้ให้ข้อมูลซึ่งก็ถือว่าเป็นผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งเช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้พนักงานเก็บข้อมูลเป็นสื่อกลางแนะนำให้ผู้สัมภาษณ์ไปติดต่อกับบุคคลนั้นโดยตรงอีกครั้งหนึ่ง (เฉพาะผู้ที่น่าสนใจ)

เป้าหมายของการเก็บตัวอย่างโดยวิธีแบบสอบถามชุดที่ 1 ประมาณ 100 ชุด ซึ่งผู้วิจัยและพนักงานเก็บข้อมูลหามาได้เกินกว่าที่กำหนด ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดจำนวนตัวอย่างที่เกินออกไปโดยพิจารณาให้ได้อัตราส่วนตามประเภทตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ตารางจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ประชากรตัวอย่าง	ท้องถิ่น		รวม	จำนวนตัวอย่างแต่ละกลุ่ม จำแนกตามท้องถิ่น		รวมจำนวนตัวอย่าง ของแต่ละกลุ่ม
		นครพนม	สกลนคร		นครพนม	สกลนคร	
กลุ่ม เจ้าหน้าที่ ของรัฐ	ตำรวจตระเวนชายแดน	6	4	10			48
	ตำรวจภูธร	6	4	10			
	ข้าราชการปกครอง	8	7	15			
	ครู	3	2	5	27	21	
	พนักงาน	2	2	4			
	จนท.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	2	2	4			
กลุ่ม ประชาชน ทั่วไป	นักการเมือง	8	5	13			52
	พ่อค้า นักธุรกิจ	8	6	14	31	21	
	ราษฎร	12	8	20			
	ผู้สื่อข่าว	3	2	5			
รวมจำนวนตัวอย่าง					58	42	100

จากข้อมูลซึ่งได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1 นำไปจัดระเบียบแล้วอธิบายข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติเป็นร้อยละ เพื่ออธิบายความหมาย ทั้งนี้ เพื่อที่จะมุ่งพิสูจน์สมมติฐานในประเด็นที่เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำกับขบวนการด้ากัฎษา

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบเปิด เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ มุ่งเน้นการพูดคุยอย่างเป็นกันเองโดยอาศัยการซักถามของผู้สัมภาษณ์ และการเล่าให้ฟังของผู้ให้ข้อมูล โดยมุ่งในประเด็นที่ต้องการแต่อาจได้ข้อมูลนอกเหนือออกไป ซึ่งก็อาจทำให้ได้พบเนื้อหาหรือแง่มุมที่แปลก ๆ ออกไป ก็สามารถที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้

ลักษณะแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 มีดังนี้

2.1 นักการเมืองท้องถิ่น (สส. สจ. สท. ทั้งอดีตและปัจจุบัน) ที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบด้ากัฎษาโดยตรง และที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

2.2 อาชีพของนักการเมืองเหล่านี้ และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นชนชั้นนำในท้องถิ่น

2.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการด้ากัฎษาโดยตรง และที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

2.4 พ่อค้านักธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการด้ากัฎษาโดยตรง และที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ

2.5 พฤติกรรมในการด้ากัฎษาของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว

2.6 พฤติกรรมในการสนับสนุนช่วยเหลือขบวนการด้ากัฎษาของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว

2.7 การต่อสู้แข่งขันระหว่างกลุ่มที่ด้ากัฎษา

2.8 ความสำเร็จของกลุ่มที่ด้ากัฎษา

2.9 ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นปรากฏการณ์ถึงอำนาจและอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มที่ลักลอบด้ากัฎษา

วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามชุดที่ 2 นี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการแก๊งตัวผ่านพนักงาน เก็บข้อมูลว่าในกลุ่มบุคคลตัวอย่างกำหนดขอบเขตตามวัตถุประสงค์นั้น พนักงานเก็บข้อมูลรู้จักและสนิทสนมกับใครบ้างซึ่งมีความรู้เรื่องกัฎษาในแง่มุมต่าง ๆ

การนำเสนอผลงานวิจัย

ในการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยระบุชื่อท้องถิ่นสมมติแทนชื่อจริง และจะหลีกเลี่ยงการระบุชื่อจริงของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพราะงานวิจัยชิ้นนี้มีความใกล้เคียงกับพฤติกรรมในเชิงลบของตัวบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อบุคคลนั้นและต่อผู้วิจัยเอง ลำดับการเสนอเนื้อหาของงานวิจัย มีดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึงความเป็นมาและสภาพปัญหา ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการศึกษา ปัญหาการวิจัย สมมุติฐาน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความหมายของคำสำคัญ วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

บทที่ 2 แนวความคิดทางทฤษฎีและผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา คือ แนวคิดเรื่องอำนาจและอิทธิพล ประกอบกับแนวคิดเรื่องชนชั้นนำ พร้อมกับได้ทบทวนผลงานการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นของการศึกษา โดยมุ่งที่จะชี้ให้เห็นว่าแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องนั้นสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาอย่างชัดเจน และได้กำหนดขึ้นเป็นกรอบความคิดในการศึกษา

บทที่ 3 ขบวนการด้ากัฎษา

เป็นบทที่ให้ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อความเข้าใจลักษณะและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของขบวนการด้ากัฎษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นที่ทำการศึกษาได้ง่ายและ เห็นภาพความสัมพันธ์ได้ทั้งหมด

บทที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นกับขบวนการด้ากัฎษา

เป็นส่วนของเรื่องราวที่มุ่งพิสูจน์ให้เห็นว่ากลุ่มชนชั้นนำในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับขบวนการด้ากัฎษาหรือไม่ และความสัมพันธ์ซึ่งหากมีอยู่แล้วนั้น เป็นลักษณะใด ทั้งนี้จะแสดงให้เห็นด้วยว่าชนชั้นนำในท้องถิ่นที่ศึกษานั้น ใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการด้ากัฎษา ซึ่งบทนี้จะ เป็นจุดเริ่มของ เรื่องการ เมือง เรื่องกัฎษา

บทที่ 5 การเมืองเรื่องกัญชา

เป็นบทหัวใจของเรื่องที่จะแสดงให้เห็นว่า "การเมืองเรื่องกัญชาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจและอิทธิพลของชนชั้น" ในท้องถิ่น" โดยการอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของการใช้อำนาจและอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการลักลอบค้ากัญชา

บทที่ 6 สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เป็นบทวิเคราะห์เนื้อหาประกอบกับแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการพิสูจน์สมมติ-

ฐานทั้งหมด